

«ОСНОВИ КРИМІНАЛЬНОЇ ПРОЦЕСУАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ»

*Тема № 6 : Поняття та окремі положення
досудового розслідування
(2 години)*

ПЛАН ЛЕКЦІЇ:

1. Поняття, завдання і значення стадії досудового розслідування.
2. Форми та суб'єкти досудового розслідування.
3. Поняття й характеристика основних положень досудового розслідування.
4. Особливості спеціального досудового розслідування кримінальних правопорушень.

Досудове розслідування – це перша стадія кримінального процесу яка починається з моменту внесення відомостей про кримінальне правопорушення до Єдиного реєстру досудових розслідувань, в ході якої відповідно до кримінального процесуального закону спеціально уповноважені особи органів досудового розслідування зобов'язані всебічно, повно і неупереджено дослідити обставин кримінального провадження, виявити як ті обставини, що викривають, так і ті, що виправдовують підозрюваного, обвинуваченого, а також обставини, що пом'якшують чи обтяжують його покарання, надати їм належну правову оцінку та забезпечити прийняття законних і неупереджених процесуальних рішень.

У стадії досудового розслідування умовно можна виділити *чотири етапи*, які повинно пройти кожне кримінальне провадження, перш ніж воно надійде до суду:

- 1) провадження з моменту внесення відомостей про кримінальне правопорушення до Єдиного реєстру досудових розслідувань;
- 2) виконання процесуальних дій, пов'язаних з повідомленням про підозру;
- 3) збирання, перевірка і оцінка всіх необхідних доказів, які викривають, так і ті, що виправдовують підозрюваного, а також обставини, що пом'якшують чи обтяжують його покарання, надання їм належної правової оцінки;
- 4) виконання процесуальних дій, пов'язаних з закінченням розслідування, складанням відповідного процесуального документа і відповідним направленням матеріалів.

Досудове розслідування має дві форми, які поєднані між собою завданнями і процедурою: досудове слідство і дізнання.

Досудове слідство – форма досудового розслідування, в якій здійснюється розслідування злочинів.

Дізнання – форма досудового розслідування, в якій здійснюється розслідування кримінальних проступків.

Досудове розслідування здійснюють слідчі
органу досудового розслідування
одноособово або слідчою групою.

Органами досудового розслідування (органами, що здійснюють дізнання і досудове слідство) відповідно до ст.38 КПК України є;

1. Слідчі підрозділи:

а) органів Національної поліції;

б) органів безпеки;

в) органів, що здійснюють контроль за додержанням податкового законодавства;

г) органів державного бюро розслідувань.

д) органів Державної кримінально-виконавчої служби України.

2. Підрозділ детективів, підрозділ внутрішнього контролю Національного антикорупційного бюро України.

Відповідно до ст.41 КПК України оперативні підрозділи є:

- органів Національної поліції,
- органів безпеки,
- Національного антикорупційного бюро України,
- Державного бюро розслідувань,
- органів, що здійснюють контроль за додержанням податкового і митного законодавства,
- органів Державної кримінально-виконавчої служби України,
- органів Державної прикордонної служби України

Під час виконання доручень слідчого, прокурора співробітник оперативного підрозділу користується повноваженнями слідчого. Співробітники оперативних підрозділів не мають права здійснювати процесуальні дії у кримінальному провадженні за власною ініціативою або звертатися з клопотаннями до слідчого судді чи прокурора.

Загальні положення досудового розслідування:

1. своєчасний початок досудового розслідування;
2. дотримання правил про підслідність;
3. визначення місця проведення досудового розслідування;
4. об'єднання і виділення матеріалів досудового розслідування;
5. строки досудового розслідування;
6. використання групового методу розслідування;
7. розгляд клопотань під час досудового розслідування;
8. виконання співробітниками оперативного підрозділу письмових доручень про проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій під час досудового розслідування;
9. недопустимість розголошення відомостей досудового розслідування;
10. складання процесуальних документів під час досудового провадження;
11. використання науково-технічних засобів під час досудового провадження;
12. взаємодія слідчого з оперативними підрозділами;
13. здійснення прокурорського нагляду, відомчого та судового контролю за законністю в діяльності досудового слідства.

Слідчий, прокурор невідкладно, але не пізніше 24 годин після подання заяви, повідомлення про вчинене кримінальне правопорушення або після самостійного виявлення ним з будь-якого джерела обставин, що можуть свідчити про вчинення кримінального правопорушення, зобов'язаний внести відповідні відомості до Єдиного реєстру досудових розслідувань, розпочати розслідування та через 24 години з моменту внесення таких відомостей надати заявнику витяг з Єдиного реєстру досудових розслідувань.

Положення про порядок ведення Єдиного реєстру досудових розслідувань, порядок його формування та ведення затверджено Наказом Генерального прокурора України № 139 від 06.04.2016.

Огляд місця події у невідкладних випадках може бути проведений до внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань, що здійснюється негайно після завершення огляду.

Слідчий, який здійснюватиме досудове розслідування, визначається керівником органу досудового розслідування.

Слідчий невідкладно у письмовій формі повідомляє керівника органу прокуратури про початок досудового розслідування, підставу початку досудового розслідування та інші вище зазначені відомості.

Строки внесення відомостей до Єдиного реєстру

- заяву, повідомлення про вчинені кримінальні правопорушення – у термін, визначений частиною першою статті 214 КПК України;
- призначення слідчого, процесуального керівника, прийняття до провадження – невідкладно;
- дату складання повідомлення про підозру, дату і час вручення повідомлення про підозру, зміну раніше повідомленої підозри – невідкладно;
- передачу матеріалів та відомостей (частина п'ята статті 36, частина сьома статті 214, стаття 216, частина четверта статті 218 КПК України), зупинення та відновлення досудового розслідування (частина четверта статті 280, частина друга статті 281, частина третя статті 282 КПК України), об'єднання, виділення матеріалів досудового розслідування (стаття 217 КПК України), закінчення досудового розслідування (частина третя статті 283 КПК України) – протягом 24 годин з моменту прийняття процесуальних рішень;
- продовження строків розслідування (статті 219, 294, 296 КПК України) – протягом 24 годин з моменту задоволення прокурором клопотання з цих питань;
- оголошення розшуку (стаття 281 КПК України) – протягом 24 годин з моменту винесення прокурором або слідчим відповідної постанови;
- відкриття матеріалів досудового розслідування іншій стороні (стаття 290 КПК України) – протягом 24 годин з моменту вчинення процесуальної дії;
- інші відомості, передбачені первинними обліковими документами, – упродовж 24 годин з моменту прийняття процесуального рішення.

Підслідність кримінального провадження — це сукупність встановлених законом ознак провадження, відповідно до яких воно відноситься до того чи іншого органу досудового розслідування.

Досудове розслідування здійснюється слідчим того органу досудового розслідування, під юрисдикцією якого знаходиться місце вчинення кримінального правопорушення.

Підстави та порядок об'єднання і виділення матеріалів досудового розслідування з метою всебічного, повного й неупередженого дослідження обставин вчинення кримінальних правопорушень визначені ст. 217 КПК.

В одне провадження об'єднуються матеріали досудового розслідування:

1. про вчинення злочину (злочинів) кількома особами — співучасниками — для всебічного та повного з'ясування ролі кожного з них у скоєні злочинних дій (об'єднуються за об'єктом);
2. про вчинення кількох злочинів однією особою (об'єднання за суб'єктом);
3. досудові розслідування, у яких не встановлено підозрюваних, проте є достатні підстави вважати, що кримінальні правопорушення, щодо яких здійснюються ці розслідування, вчинені однією особою (особами).

Виділення матеріалів в *окреме провадження* відбувається в таких випадках:

- 1) якщо одна особа підозрюється у вчиненні кількох кримінальних правопорушень
- 2) якщо дві чи більше особи підозрюються у вчиненні одного чи більше кримінальних правопорушень.

Досудове розслідування не може бути виділене в окреме провадження, якщо це може негативно вплинути на повноту досудового розслідування та судового розгляду.

Рішення про об'єднання чи виділення матеріалів досудового розслідування приймається прокурором і не може бути оскаржене.

У відповідності зі ст. 219 КПК строк досудового розслідування обчислюється з моменту внесення відомостей про кримінальне правопорушення до Єдиного реєстру досудових розслідувань до дня звернення до суду з обвинувальним актом, клопотанням про застосування примусових заходів медичного або виховного характеру, клопотанням про звільнення особи від кримінальної відповідальності або до дня ухвалення рішення про закриття кримінального провадження.

Строк досудового розслідування з моменту внесення відомостей про кримінальне правопорушення до Єдиного реєстру досудових розслідувань до дня повідомлення особі про підозру становить:

- 1) шість місяців - у кримінальному провадженні щодо кримінального проступку;
- 2) дванадцять місяців - у кримінальному провадженні щодо злочину невеликої або середньої тяжкості;
- 3) вісімнадцять місяців - у кримінальному провадженні щодо тяжкого або особливо тяжкого злочину.

Досудове розслідування повинно бути закінчено:

- 1) протягом одного місяця з дня повідомлення особі про підозру у вчиненні кримінального проступку;
- 2) протягом двох місяців з дня повідомлення особі про підозру у вчиненні злочину.

Строк досудового розслідування може бути продовжений у порядку, передбаченому параграфом 4 глави 24 КПК України. При цьому загальний строк досудового розслідування не може перевищувати:

- 1) двох місяців із дня повідомлення особі про підозру у вчиненні кримінального проступку;
- 2) шести місяців із дня повідомлення особі про підозру у вчиненні злочину невеликої або середньої тяжкості;
- 3) дванадцяти місяців із дня повідомлення особі про підозру у вчиненні тяжкого або особливо тяжкого злочину.

Дякую за увагу!